

Nr 517.

Av herr **Olsson** i Kullenbergstorp **m. fl.**, om *avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 194, med förslag till ändrad lydelse av vissa paragrafer i riksdagsordningen m. m.*

I proposition nr 194 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till vissa förändringar av riksdagsordningen och lagen om val till riksdagen i syfte bl. a. att genom införande av ett system med riksmandat åstadkomma jämnare mandatfördelning mellan de olika partierna vid valen till andra kammaren. Det föreslagna systemet innebär i huvudsak, att antalet på de olika valkretsarna fördelade mandat minskas med 30, vilka i stället skulle få karaktären av riksmandat och i realiteten tillsättas av ett slags partikonklaver enligt en i propositionen blott ytligt skisserad metod.

Som huvudsakligt motiv för de föreslagna ändringarna anföras de avvikelser från den proportionellt riktiga mandatfördelningen, som blivit resultatet av de senaste andrakammarvalen. Det visar sig emellertid, att totalavvikelsen icke varit av större betydelse; den uppgick 1921 till 10, 1924 till 14 och 1928 till 10 mandat och kan således icke sägas ha i mera avsevärd grad rubbat den proportionella rättvisan. I varje fall har avvikelsen icke varit så betydande, att den kan utgöra ett godtagbart skäl för genomförande av förändringar, som i sin tur skulle medföra andra och mera allvarliga olägenheter.

Enligt propositionen skall för de 30 mandat, som erhålla karaktären av riksmandat, tillämpas ett särskilt nomineringsförfarande enligt en för vårt valsystem helt och hållet ny metod. Anmälan om deltagande i valet skall göras hos chefen för justitiedepartementet av minst 50 röstberättigade personer, och dylik anmälan skall jämväl innefatta förslag å rikskandidater. I den mån, vederbörande parti erhåller tilläggsmandat, förklaras de föreslagna rikskandidaterna valda i den ordning de uppförts å förslaget. Väljarkåren har med andra ord ingen möjlighet att inverka på personvalet. Detta avgöres för varje parti av de »minst femtio inom riket röstberättigade personer», som upprätta och inlämna förslag till rikskandidater. Den tysta förutsättningen synes vara, att partiernas ledningar skola svara för dessa listor; då det torde få anses uteslutet att anordna hela landet omfattande provval, skulle »bos»-väldet här få utmärkta tillfällen att göra sig gällande.

Departementschefen har framhållit, att det föreslagna anmälningsförfarandet visserligen innebär en reglering av valförberedelserna men dock icke drabbas av de anmärkningar, som gjorts mot framställda förslag om officiella valförberedelser. Vi känna oss icke övertygade om att någon avgörande skillnad

förefinnes; framförallt torde föreliggande förslag i ungefär lika hög grad som officiella valförberedelser främja valapparatusens mekanisering och bidra till att minska väljarkårens möjligheter att göra sina önskemål gällande.

Systemet med nummer som partibeteckningar förefaller alltför konstlat för att vi skulle kunna tillstyrka dess införande. Det skulle säkerligen möta mycket stora svårigheter för en stor del av väljarkåren att hålla i sär de olika partierna, i synnerhet som valkretsarna numera äro rätt stora och den personliga känndomen om kandidaterna därför mången gång obetydlig. De röstberättigade, som mellan valtillfällena icke i synnerlig grad intressera sig för det politiska livet, skulle lätt kunna råka ut för missödet att rösta fel. Dessutom förefaller det sannolikt, att nummersystemet kunde få till följd, att intresset för deltagande i valen minskades, vilket icke kan vara önskvärt.

Att det av Kungl. Maj:t föreslagna systemet med tilläggs- eller riksmandat komme att, djupare sett, göra valutslagen väsentligt rättvisare kan även på goda grunder dragas i tvivelsmål. Tager man hänsyn till de olika möjligheterna att delta i valet inom exempelvis en vidsträckt men glest befolkad landsbygdsvalkrets med långa avstånd till valurnorna och en stadsvalkrets, är det knappast rimligt, att röstmängden från stadsvalkretsen, låt oss säga Stockholm, skall få indirekt påverka valresultatet i landsbygdsvalkretsen, t. ex. Norrbottens län. En valkrets med blott 50 % röstande kommer gentemot en valkrets med t. ex. 80 % röstande i en ojämförligt sämre ställning jämfört med den ordning, som nu gäller, då mandaten till andra kammaren i verkligheten komme att fördelas icke efter folkmängden inom respektive valkretsar utan efter det avgivna sammanlagda röstantalet i hela landet. Vida bättre vore, enligt vår mening, att återgå till det gamla systemet med skilda valkretsar för land och stad, om en verklig utjämning åsyftas.

Då vi på ovan anförda skäl anse, att föreliggande förslag dels icke skulle på ett tillfredsställande sätt fylla den utjämnande uppgift, som avses med det samma, dels komme att medföra avsevärda olägenheter, få vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 194.

Stockholm den 5 april 1932.

<i>K. A. Ryberg.</i>	<i>A. J. Johansson</i> i Bro.	<i>Olof Olsson,</i> Kullenbergstorp.
<i>Arthur Heiding.</i>	<i>Gustav Johanson,</i> Hallagården.	<i>Albin Eriksson,</i> Tottared.
<i>Janne Nilsson.</i>	<i>Nestor Hammarlund.</i>	<i>Oscar Jonsson.</i>
<i>Herman Andersson.</i>	<i>J. N. Svedberg.</i>	<i>Hjalmar Svensson</i> i Grönvik.
	<i>P. J. Edberg.</i>	<i>Jones Erik Andersson</i> i Ovanmyra.